

Rapport

HALLO FREDERIKSSUND

Museet Færgesgården

Færgelundsvej 1

3630 Jægerspris

www.museet.frederikssund.dk

Mette Kia Krabbe Meyer

December 2009

Interiør fra Hallo Frederikssund med projiceret billedserie på væg samt emneopdelte genstandsgrupper i rum og montrer

Foto: Mette Kia Krabbe Meyer

Besøg af Hendes Majestæt Dronning Margrethe d. 10. september 2009

Foto: Torben Rasmussen

Karen Christiansen med familie i haven bag huset i Kirkegade, ca. 1909

Foto: Frederikssund Lokalhitoriske Arkiv

Ni klasser fra 0. - 3. klassetrin besøgte museet dagen efter dronningebesøget og snakkede ivrigt med om kongehuset og kommune

Foto: Torben Rasmussen

Indledning

Projektet Hallo Frederikssund, en borgerinddragende udstilling om by, egn og befolkning i Frederikssund Kommune, blev planmæssigt gennemført i perioden d. 1/6, 2008 til d. 1/8, 2009. I det følgende afrapporteres der om hovedprojektets og diverse delprojekters forløb og om de erfaringer, museet har gjort sig i løbet af projektet.

Fejringen af og debat om kommunefælleskabet

Udstillingens genstandsfelt og fagområde var nyere tids historie, nærmere bestemt de sidste 200 år, et tidsspænd, der valgtes, fordi Frederikssund i 2009 fejrede 200 års jubilæum som selvstændig købstad. Ønsket var at skabe synergi mellem museets udstilling og fejringen af købstadsjubilæet, og det lykkedes efter museets overbevisning.

Byens historie kom i fokus i skolerne, på rådhuset, i foreninger og klubber, i handelslivet m.m. Museets udstilling blev besøgt af grupper, skoleklasser m.m. og oplevedes som ét ud af flere tilbud i jubilæumsåret. Samtidig forholdt museets udstilling sig også bevidst til købstadsjubilæet og til borgernes holdning til fejringen af de 200 år som selvstændig købstad.

I alle udstillingens delprojekter inden for områderne udstilling, undersøgelse og uddannelse erfarede museet, at der var delte holdninger til fejringen af jubilæet. Der var dels en skepsis i forhold til fejringen af jubilæer som sådan, dels en mere lokalt forankret skepsis mod fejringen af Frederikssund som selvstændig købstad (på bekostning af Slangstrup, der mistede sin købstadsrettigheder).

I udstillingen fortalte museet om de forskellige motiver, der lå bag tildelingen af rettighederne. I undersøgelsen brugtes rettighedstildelingen som afsæt for en diskussion af forholdet mellem de to byer, Frederikssund og Slangstrup, om kommunesammenlægning og om prioritering af kommunale midler. Endelig blev købstadsstatusen i delprojektet uddannelse bevidst sat i spil i en social sammenhæng, idet en 2.a. fra Frederikssund Gymnasium mødte de ansatte i Lokalhitorisk Arkiv i Slangstrup. To generationer fra to lokaliteter med to forskellige indgange til historien mødtes, hvilket også blev en vigtig del af elevernes bidrag til udstillingen.

Dronning Margrethe besøgte udstillingen d. 10. september. Også i dette tilfælde opstod der en interessant synergi mellem fejringen af jubilæet og museets udstilling. Dronningens besøg blev f.eks. brugt til under klassebesøg at diskutere den i udstillingen formidlede historie om udviklingen fra enevælde til parlamentarisk demokrati med et kongeligt statsoverhoved.

Den personlige fortælling

Udstillingen fortalte som planlagt byens, egnens og borgernes historie med udgangspunkt i en række personer. Hvad angår 1809 og 1909 skabte museet en fortælling, hvortil de historiske foreninger, forskellige borgere og 2.a. på Frederikssund Gymnasium bidrog.

Fortællingen tog i 1809 udgangspunkt i købmanden Christen Jensen i Slangstrup og tegnede herudfra et billede af andre borgere og af livsforholdene i 1809. 2.a. fra Frederikssund Gymnasium bidrog aktivt til denne del af fortællingen ved som en del af deres undervisning at gå på jagt efter "den ukendte borgers" historie. Fortællingen om 1909 havde købmandsdatteren Karen Christiansen i Frederikssund som hovedperson. Her var Karens efterkommere vigtige bidragsydere.

Det metodiske greb i at tage udgangspunkt i en række historiske personer og at fortælle byernes og egnens historie fra deres livsperspektiv oplevede museet som virkningsfuldt. Historien blev vedkommende for 1. klasser, hvor børnene kunne identificere sig med Karen købmandsdatter og for ældre generationer, der blev indfanget af den personlige historie, af mikrohistorien og derigennem engageret i en bredere samfundshistorie, makrohistorien.

Den uorganiserede og organiserede brugerinddragelse

Hvad angår brugerinddragelsen, var museets erfaring, at det var svært at samle historiske og andre foreninger, forvaltning, borgere m.m. om museets fortælling.

Interiør fra Halle Frederikssund med projiceret billedserie på væg samt emneopdelte genstandsgrupper i rum og montrer

Foto: Uffe Mühlendorff

Etnologen Lone Nørby Pedersen, der foretog interviews med 14 borgere i Frederikssund Kommune som en del af projektet Halle Frederikssund

Foto: Mette Kia Krabbe Meyer

Skuespiller Karen Nielsen fra TeaterTasken, der i samarbejde med museet skabte en dramatisk fortælling om Karen Købmandsdatter

Foto: Mette Kia Krabbe Meyer

Skuespiller Karen Nielsen fra TeaterTasken opfører den dramatiske fortælling om Karen Købmandsdatter

Foto: Frederiksborg Amts Avis

Det var sådan set forventeligt, at byråd, forvaltning, foreninger m.m. hver ønskede deres egen selvstændige fejring af jubilæet og i den forbindelse igangsatte diverse initiativer. Det var heller ikke overraskende, at der skulle mere til end en opfordring i de lokale medier til at bidrage til udstillingen til kommunens borgere, der som alle andre har en travl hverdag. På den baggrund indgik museet også det mere organiserede samarbejde med gymnasielærer Bodil Fogh og 2.a. fra Frederikssund Gymnasium. Her var der mulighed for et samarbejde, der både omfattede historiografiske overvejelser, kildesøgning og kritik. Museet synes, samarbejdet var vellykket. Det var tiltrængt at engagere en ny aldersgruppe, efter som museets skoletjenestes tilbud primært er rettet mod de første klassetrin, og det var muligt at engagere eleverne trods det, at arbejdet som følge af gymnasierformen var noget spredt og opsplittet.

I den evaluering, som firmaet Anex har foretaget af Halle Frederikssund peges der på, at museet pga. begrænsede ressourcer ikke fik kommunikeret budskab og rammer om projektet godt nok, samt at der var en mangelfuld tilbagemelding til deltagerne om resultatet. Museet anerkender, at det ville have været godt særligt med mere samtale om projektet. Samtidig oplevede museet også en vis træghed hos nogle af de deltagende parter som en hindring for forståelsen af og indlevelsen i projektet.

Interviews i 2009 og ændringer i projektet

I undersøgelsesdelen forløb de skitserede interviews som planlagt. Museet ansatte etnologen Lone Nørby Pedersen, der i vinteren 2008-2009 foretog interviews med i alt 14 borgere. En spørgeguide til interviewundersøgelsen blev udarbejdet i fællesskab med det fastansatte personale i nyere tid, således at de gennemgående temaer fra fortællingen anno 1809 og 1909 også blev adresseret i 2009. De interviewede borgere var positivt indstillet over for projektet, og langt størsteparten gav tilladelse til, at deres historie kunne gøres til en del af en fortælling om 2009.

Grundet en opsigelse af museets magasinlejemål måtte en sidste del af undersøgelsen imidlertid udskydes eller aflyses. Museets personale blev pludselig travlt beskæftiget med en tiltrængt kritisk gennemgang af genstandene i nyere tids samling. Der kunne ikke som ellers planlagt skrives manuskript til en nutidig del af billedfortællingen, hvilket de interviewede personer blev oplyst om i efteråret 2009. Det skabte, som det fremgår af Anex analyse, skuffelse hos en række deltagere. Museet håber så i fremtiden at kunne glæde deltagerne med en dvd med en samlet fortælling. Manuskriptet er pt. under udarbejdelse. De i ansøgningen beskrevne borgermøder måtte desværre aflyses af samme grund.

Nye delprojekter: Samarbejde med TeaterTasken, rollespil og Man Parade

Til gengæld opstod der andre delprojekter, som ikke er beskrevet i ansøgningen, men som endte med at få en vital betydning i hovedprojektet. I den første del af projektperioden skal særligt samarbejdet med den lokale teatergruppe, TeaterTasken, fremhæves. Sammen med skuespiller Karen Nielsen skabte museet en dramatisk fortælling med udgangspunkt i Karen Købmandsdatters historie. Fortællingen blev opført ved flere lejligheder og virkede efter museets overbevisning overordentlig godt sammen med udstillingen.

Den dramatiske fortælling blev efterfølgende taget op af museets skoletjeneste, der omarbejdede den til et rollespil for besøgende klasser. En gruppe elever spillede i denne version hver en del af fortællingen, og den diskussion, som Karen Nielsen efterfølgende tog med publikum om forholdet mellem fakta og fiktion, tog eleverne efter opførelsen af fortællingen med museets personale og deres lærer.

Et andet og for museet mindre arbejdskrævende projekt, der blev realiseret i efteråret, var samarbejdet med eleverne og lærerne bag projektet MAN PARADE. Her havde et antal skoleklasser på skolerne arbejdet med en række historiske og aktuelle personer og temaer, og de havde udklædt eller udsmykket en samling mannequindukker, der blev udstillet på museets areal. Der var konger, tjenestepiger, købmandskoner og fiskere fra fortiden og nutidige dukker, der forestillede og tematiserede prostituerede, forskellige nationaliteter, årstider og miljø. Disse

Interiør fra Hølløkke med projiceret billedserie på væg samt emneopdelte genstandsgrupper i rum og monterer

Foto: Mette Kia Krabbe Meyer

Hygiejne som tema i en af udstillingens syv monterer samt billedfortælling på væg

Foto: Mette Kia Krabbe Meyer

Når billedfortællingen om Karen købmandsdatter og Karens udstillede ejendele blev oplevet under et besøg, hvor børnene samtidig i et rollespil agerede Karen og hendes familie, opstod der en særlig synergi.

Foto: Torben Rasmussen

blev udstillet i museets faste samlinger, på gårdspladsen og i haven, hvor de supplerede museets historieformidling.

Endelig skal det nævnes, at årets store familiearrangement, Familiesøndagen, der blev arrangeret af museet og en stor gruppe frivillige, tog udgangspunkt i Hølløkke Frederikssunds tema.

Primær målgruppe og formål

Der blev lagt vægt på, at udstillingen skulle indeholde historier, der appellerede til borgere i mange forskellige aldre, af forskelligt køn og med forskellige interesser. En sekundær målgruppe var mennesker bosat uden for kommunens grænser med interesse i lokal- og danmarkshistorie og i formidlingen af denne som fortælling i ord, billeder og genstande.

Projektets formål var at skabe en bevidsthed om det at være borger i et demokratisk samfund og i en kommune. Museet ønskede at fortælle historien om, hvordan demokratiet blev indført, og det moderne samfund blev til inden for stat og kommune. Museet ønskede at fortælle om tilblivelsen af institutioner og væsner inden for uddannelse, sundhed, infrastruktur etc. og at skabe en opmærksomhed om og en mulighed for at diskutere det fælles og det individuelle. Samtidig ønskede museet, at fortællingen skulle være tæt og rig på detaljer om forandringerne i det levede liv, ikke blot i ændringer i de materielle levevilkår, men også i livsopfattelser og holdninger.

Det er museets indtryk, at det trods de ikke realiserede borgermøder, lykkedes at formidle historie og at skabe debat og refleksion om kommunen i fortid, nutid og fremtid. I alle tre delprojekter, udstilling, uddannelse og undersøgelse, blev der sat fokus på kommunefællesskabets historiske tilblivelse og på aktuelle holdninger til det kommunale.

Formidlingsformer

Det er museets opfattelse, at anvendelsen af forskellige formidlingsformer gjorde projektet attraktivt for et bredt udsnit af kommunens borgere. Historien om kommunen blev som planlagt skabt som en nærmest filmisk fortælling. En fortællerstemme lød fra højtalere i loftet, og billeder, der illustrerede fortællingen, blev vist på museets endevæg. Til trods for at den samlede fortælling varede 50 minutter, blev mange siddende og hørte den i dens helhed, og det er museets opfattelse, at skuespillerens levende fortælling og de til tider bevægelige billeder (qua zoomeffekt) gav formidlingen en god dynamik, der er fremmed for plancheudstillingen. De udstillede genstande supplerede fortællingen og var grupperet i nogle af de centrale temaer i fortællingen (Hygiejne, kommunikation, barndom etc.).

I Anex evaluering beskrives nogle af de negative sider af formidlingsformen. Anex konkluderer, at mange havde svært ved at koncentrere sig om udstillingen, fordi filmen var for dominerende i rummet. Det påpeges, at udstillingen fik for meget karakter af biografoplevelse. Museet anerkender de problemer, der opstår, når billede, lyd og genstande opleves på én gang i rummet, men mener overordnet, at de dynamiske og fortællende elementer i udstillingen var både nyskabende og vellykkede.

Når udstillingen blev oplevet i sammenhæng med rollespillet, opstod der en helt særlig synergi. Eleverne kunne på den ene side berøres af det autentiske historiske materiale, f.eks. billederne af Karen eller nogle af hendes ejendele, og lytte til udstillingens fortælling om Karen og hendes tid. På den anden side kunne de opleve selv at agere som Karen eller nogle af hendes samtidige og få historien kropsliggjort. Som allerede nævnt skabte det også en mulighed for at reflektere over forholdet mellem fakta og fiktion.

Afslutning

Overordnet er museet meget tilfreds med udstillingsforløbet. Både hvad angår udstillingens tilblivelse og dens udtryk blev der arbejdet på en nyskabende måde i forhold til museets hidtige praksis. At både museet og de implicerede oplevede processen og resultatet som behæftet med fejl og mangler, anser museet for naturligt, men også som kilde til læring og inspiration i fremtiden.